

kirjaamo@tem.fi
mikko.huuskonen@tem.fi

Lausunto

1 (3)

4.7.2018

TEM/1015/03.01.01/2018, TEM 002:00/2018

Lausunto korkeakoulukeksintölain muuttamista koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta

Työ- ja elinkeinoministeriö (jäljempänä TEM) on lähettänyt lausunto-pyyntönsä otsikkoasiaa koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta Elinkeinoelämän keskusliitto EK:lle (jäljempänä EK) lausuttavaksi. EK kiittää mahdollisuudesta saada lausua ja esittää kunnioittaen seuraavat huomiot.

Ehdotuksen ydinsisältö ja tausta

Virkamiestyöryhmä esittää korkeakoulukeksintölakia muutettavaksi niin, että avointa tutkimusta koskevat säännökset muutetaan sopimuk-senvaraisiksi. Tämä tarkoittaa sitä, että avoimessa tutkimuksessa korkeakoulu ja tutkija sopisivat ensisijaisesti oikeuksien siirrosta ja toissijaisesti, sopimuksettomassa tilanteessa jatkettaisiin nykyisin 6 §:n mukaisesti. Tämän ohella työryhmä esittää joitakin teknisiä tarkennuksia muuhun lainsäädäntöön (kuten yliopistolakiin ja ammattikorkeakoululakiin) tehtyjen muutoksen seurauksena sekä ei-lainsäädäntötoimenpiteinä suosituksia korkeakoulujen innovaatioprosessien ja -palveluiden sekä innovaatio-osaamisen vahvistamiseksi kaikilla tasoilla.

Lainmuutoshanke liittyy nykyisen hallitusohjelman Osaaminen ja koulutus - kärkihankkeeseen jonka tavoitteena on vahvistaa elinkeinoelämän ja korkeakoulujen välistä yhteistyötä sekä tutkimustulosten hyödyntämistä innovaatioiden aikaansaamiseksi ja kaupallistamiseksi. Lainmuutostarpeiden kartoittamiseksi TEM ja Opetus- ja kulttuuriministeriö (jäljempänä OKM) toteutti keväällä 2016 kyselyn aiheesta korkeakouluille ja muille relevanteille sidosryhmille, johon kyselyyn myös EK vastasi 7.3.2016. Kyselyyn annettujen vastausten pohjalta Osaamisen ja koulutuksen ministeriryhmä asetti 11.10.2016 em. virkamiesryhmän valmistelemaan ehdotuksia korkeakoulukeksintölain ajanmukaisuuden ja toimivuuden turvaamiseksi sekä tutkimustulosten ja keksintöjen kaupallistamisen tehostamiseksi nykyisessä toimintaympäristössä.

Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Riikka Tähtivuori

4.7.2018

EK:n näkemykset

EK pitää tavoitetta tutkimustoiminnassa syntyvien keksintöjen kaupallisen edistämistä korkeakoulukeksintölakia muuttamalla kannatettava ja tärkeänä, muttei katso valittuja keinoja riittäviksi.

Nykyinen korkeakoulukeksintölain jaottelu avoimeen tutkimukseen ja sopimustutkimukseen on itsessään epäselvä ja keinotekoinen, ja johtaa keksintöoikeuksien erilaiseen allokointumiseen riippuen tutkimustoiminnan muodosta; avoimessa tutkimuksessa keksijälle itselleen ja sopimustutkimuksessa korkeakoululle. Kuten EK jo kevään 2016 kyselyyn vastasi, korkeakoulututkimuksen rahoituksen pirstaleisuudesta johtuen jaottelu avoimeen ja sopimustutkimukseen aiheuttaa tulkintaongelmia ja se vaikeutuu entisestään, kun mukana on kansainvälisiä toimijoita.

EK:n näkemyksen mukaan hajanaista järjestelyä tulisi selkeyttää ja yksinkertaistaa niin, että myös avoimessa tutkimuksessa keksintöoikeudet menisi lähtökohtaisesti työsuhdekeksintölain periaatteiden mukaisesti korkeakoululle. Kuten olemme aikaisemmassa vastauksessamme todenneet, korkeakoulut ovat yliopisto- ja ammattikorkeakoululain muutosten yhteydessä tulleet yhä autonomisemmiksi toimijoiksi ja noudattavat vastuullista työnantajapolitiikkaa henkilöstön työskennellessä virkasuhteiden sijaan työsuhteissa ja tämä olisi omiaan puoltamaan muutosta työsuhdekeksintölain suuntaan.

EK pitää myönteisenä, että virkamiestyöryhmä on arvioinut vaihtoehtoja yleisen työsuhdekeksintölain soveltamisesta korkeakouluissa syntyneisiin keksintöihin katsoen kuitenkin kokonaisarvioinnin jääneen tältä osin kesken. Lainmuutosluonnoksesta ei käy selville, onko työryhmä selvittänyt työsuhdekeksintölain periaatteiden ottamista osaksi korkeakoulukeksintölakia ja soveltamista yhdenmukaisesti sekä sopimus- että avoimeen tutkimukseen. EK katsoo, että tämä vaihtoehto tulisi myös selvittää ja arvioida osana hankkeen jatkovalmistelua.

Edelleen EK pitää kannatettavana, että työryhmä on valmistelutyönsään tarkastellut keksintöihin liittyviä tietokoneohjelmien tekijänoikeuksia suhteessa korkeakoulukeksintölakiin. Johtuen tietokoneohjelmien taloudellisen merkityksen kasvamisesta digitaalisessa toimintaympäristössä, työryhmä on katsonut tarpeelliseksi käynnistää laajan selvityksen niiden asemasta ja merkityksestä korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten innovaatiotoiminnassa.

Kuten ehdotusluonnoksessa todetaan, tekijänoikeuslain 40 b §:n työsuhdeolettamasäännös tietokoneohjelmien ja tietokantojen osalta ei ulotu korkeakoulujen opetus- ja tutkimustoimintaa itsenäisesti harjoittavien tekijöiden luomaan tietokoneohjelmaan ja tietokantaan vaan niiden osalta tekijänoikeudet kuuluvat edelleen tekijälle ja oikeuksien

Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Riikka Tähtivuori

4.7.2018

siirtäminen edellyttää aina sopimista. Samoin kuin avoimen tutkimuksen keksintöoikeudet tulisi muuttaa työsuhdekeksintölain periaatteiden suuntaan, myös tietokoneohjelmien ja tietokantojen tekijänoikeudet tulisi kuulua työnantajalle myös korkeakoulujen tilanteessa ja sillä tavoin myös edistää innovaatioiden kaupallista hyödyntämistä.

EK katsoo, että lainsäädäntömuutoksen oheen tarvitaan myös suositusluonteisia toimenpiteitä, joilla tuetaan korkeakoulujen mahdollisuuksia edistää tutkimustoiminnassa syntyneiden keksintöjen kaupallistamista. Korkeakouluilla keksintöoikeuksien haltijoina on hyvät mahdollisuudet joko itse hyödyntää keksintöjä tai edistää oikeuksien siirtämistä sellaisille toimijoille, joilla on hyödyntämiseen parhaimmat edellytykset. Suositusluonteisista keinoista tutkimuksessa syntyvien keksintöjen kaupallistamisen edistämiseen viittaamme EK:n vastaukseen (7.3.2016), jossa nostettu esille mm. sopimustoiminnan, IPR - osaamisen (erityisesti kaupallistamisosaaminen) ja eri toimijoiden välisten yhteistyömuotojen (strategiset kumppanuudet) kehittäminen.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Lainsäädäntö ja hallinto